

Nr 83.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd från allmänna indragningsstaten åt jägmästaren O. G. Engströmers änka och minderåriga barn; given Stockholms slott den 11 februari 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att jägmästaren i Arjeplogs revir Oswald Gustaf Engströmers änka Kerstin Maria Engströmer, född Örtendahl, och makarnas två minderåriga barn Maja och Hans må, utöver dem författningsenligt tillkommande pensioner från civilstatens änke- och pupillkassa, från och med den 1 augusti 1918 uppbära årliga understöd från allmänna indragningsstaten, änkan så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd med 620 kronor samt vartdera barnet till och med det år, varunder det fyller 18 år, med så stort belopp, som erfordras för att barnet må, inberäknat till detsamma från änke- och pupillkassan utgående pension, årligen åt-njuta 300 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Alfred Petersson.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11
februari 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN.

Departementschefen, statsrådet Petersson anförde:

Hos Kungl. Maj:t har jägmästaren i Arjeplogs revir Oswald Gustaf Engströmers änka Kerstin Maria Engströmer, född Örtendahl, anhållit, att Kungl. Maj:t, enär hennes man, som omkommit genom olyckshändelse den 14 juli 1918, ljutit döden under tjänstutövning, måtte hos riksdagen göra framställning om beviljande av en årlig pension till henne under hennes återstående livstid och till hennes två minderåriga barn, till dess de uppnått myndig ålder.

Till stöd för ansökningsen har sökanden anført, att genom hennes mans timade frånfälle hon själv och hennes två barn, Maja, född den 3 oktober 1908, och Hans, född den 1 februari 1914, råkat i stort ekono-

miskt betryck. Varken hennes man eller hon själv hade i boet medfört något kapital av betydelse. Bouppteckningen efter hennes man visade en behållning av 16,024 kronor 50 öre, därav 8,000 kronor utgjordes av livförsäkring och återstoden nästan uteslutande av möbler och andra inventarier. Hennes änkepension vore helt obetydlig och under nu rådande dyrtid givetvis alldeles otillräcklig för hennes och hennes barns försörjning. Sökanden har erinrat därom, att riksdagen anslagit medel till underhåll och pension åt efterlevande änkor och barn efter sådana statens tjänstemän, som omkommit vid olycksfall, exempelvis flygofficerare.

Beträffande de närmare omständigheterna rörande olyckshändelsen har sökanden meddelat följande.

Den 14 juli 1918 hade Engströmer anträtt en tjänsteresa från sitt hemvist i Arjeplog till Kottjokk, där han skulle enligt resolution från överjägmästaren i Skellefteå distrikt handlägga en stämplingsförrättning å kronomark. För att komma till Kottjokk måste han först begiva sig till den fem kilometer från Arjeplog belägna, vid sjön Uddjaur liggande hamnplatsen Skeut, därifrån färden sedan skulle fortsättas med båt över Uddjaur. För resan från Arjeplog till Skeut hade han redan den 13 juli beställt en skjuts, men på grund av rådande s. k. ungdomshelg befanns det vara omöjligt att kunna få någon körsven, som ville åtaga sig skjutsningen, varför han i stället beslöt att från Arjeplog till Skeut begagna roddbåt i den s. k. Bjekkaströmmen, som utgör avloppet för sjön Hornavan till Uddjaur. En dylik roddtur, som av ortsbefolkningen allmänligen brukade företagas, vore alldeles ofarlig, om van och pålitlig roddare begagnades. Visserligen var vattenståndet i strömmen i mitten av juli ganska högt, men ingen hade på grund därav ansett, att någon fara kunde föreligga, så mycket mindre som den av Engströmer anlitade roddaren, arbetaren Seth Laestander i Laisvall, var en fullt kunnig och pålitlig roddare. Sedan färden anträtts vid fyrtiden på eftermiddagen, hade båten emellertid av obekant anledning råkat stjälpas, därvid Engströmer drunknade. Då roddfärden i och för sig varit fullt ofarlig, hade förmodligen en ren olyckshändelse förelupit.

Vid ansökningen hava fogats intyg av t. f. jägmästaren i Arjeplogs revir Gust. Lindqvist, av innehåll att Engströmer vid olyckstillfället befunnit sig på tjänsteresa, såsom i ansökningen uppgivits, samt av kyrkoherden G. Calleberg m. fl. personer, varav inhämtas att dessa enstämmigt vore av den uppfattningen att Engströmers död vore att tillskriva en ren olyckshändelse. Vidare hava bifogats dödsbevis angående Engströmer samt transsumt av bouppteckningen efter honom.

I ärendet har domänstyrelsen den 31 december 1918 avgivit infortrat utlåtande och därvid överlämnat yttrande av vederbörande överjägmästare.

Denne har i sitt yttrande anfört, bland annat, följande.

Enligt för Arjeplogs revir för sistlidna sommar uppgjord arbetsfördelning hade jägmästaren Engströmer att handlägga förrättningen vid Kottjokk. Genom särskild skrivelse hade han därjämte beordrats att inställa sig i Gargejaurs by den 20 juli för att åtfölja vid inspektion. Att sålunda jägmästaren Engströmer omkom under tjänsteresa, syntes vara uppenbart.

Samtliga personer, med vilka överjägmästaren samtalat vid den inventering av revirexpeditionen, som av honom företogs den 22 och 23 juli, hade varit av den bestämda uppfattningen, att ren olyckshändelse förelegat. Enda förklaringen till att båten stjälpde ansåge överjägmästaren vara den, att båten skurit under vattnet vid passerandet genom den nedanför själva forsen förefintliga »aggan» (bakströmmen).

I detta sammanhang borde nämnas, att ingen roddare drunknade vid olycks-tillfället.

Domänstyrelsen har i sitt utlåtande anfört.

Av den i ärendet förebragta utredningen syntes få anses styrkt, dels att Engströmer den 14 juli 1918 avlidit till följd av olyckshändelse under tjänstutövning, dels att behållningen i dödsboet efter honom måste anses såsom skäligen obetydlig.

Till änkefru Engströmer utginge från civilstatens änke- och pupillkassa från och med den 1 augusti 1918 i årlig pension 880 kronor, varjämte till första barnet utginge 352 och till andra barnet 88 kronor årligen från sistnämnda dag, till dess barnen uppnått myndig ålder.

Såsom i ansökningen andragits, hade genom 1918 års riksdags beslut bland andra änka och barn efter genom olyckshändelse under tjänstutövning omkomne flygofficeren friherre H. G. Pfeiff tillerkänts viss tilläggspension utöver dem författningens enligt tillkommande pension och pupilltillägg från arméns nya änke- och pupillkassa, utgående från och med månaden näst efter den, under vilken olycks-fallet inträffat, efter 1,500 kronor till änkan, så länge hon förbleve i sitt nuvarande änkestånd, samt 300 kronor till vart och ett av barnen, till dess desamma uppnått 21 års ålder, med avdrag likvisst för förenämnda pension och pupilltillägg.

I anslutning härtill syntes en eventuell tilläggspension för änkefru Engströmer kunna förslagsvis beräknas till 620 kronor och för hennes yngre barn till 212 kronor, medan det äldre barnet efter samma beräkningsgrund icke skulle erhålla någon tilläggspension.

Då emellertid föreliggande fall icke vore fullt jämförbart med olyckshändelserna vid flygofficerskåren, i det att jägmästaren Engströmer innehaft en tjänsteställning motsvarande kaptensgraden, medan de omkomna flygofficerarna endast innehaft löjtnants grad, finge domänstyrelsen, som ville hålla före, att ömmande omständigheter här föreläge, med hänsyn till penningens allt jämt sjunkande värde och de stora kostnader, som vore förenade med att nu för tiden giva barn även den enklaste uppfostran och utbildning, hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen beviljande av en årlig tilläggspension att från och med den 1 augusti 1918 utgå från allmänna indragningsstaten med 800 kronor till änkefru Engströmer, så länge hon förbleve i sitt nuvarande änkestånd, samt med 200 kronor till vardera av hennes barn Maja och Hans, till dess desamma uppnått 21 års ålder.

Statskontoret, som härefter hörts i ärendet, har i utlåtande den 25 januari 1919 anfört följande.

Då jägmästaren Engströmer enligt vad av handlingarna syntes framgå om-

kommit genom olyckshändelse under resa i tjänstärende och efterlämnat änka samt två minderåriga barn i behov av understöd, syntes goda skäl föreligga för att åt dem bereda hjälp i likhet med vad i föregående liknande fall ägt rum. Såsom förut i dylika fall bestämts syntes denna hjälp böra utgå i form av tilläggs pensioner till sådana belopp, att änkan och barnen, inberäknat dem tillkommande pensioner från civilstatens änke- och pupillkassa, erhöles, änkan 1,500 kronor och vartdera barnet 300 kronor för år räknat. Att såsom domänstyrelsen föreslagit i detta fall höja beloppen härutöver syntes statskontoret icke vara av omständigheterna påkallat. Då den änkan Engströmer tillkommande pension från nämnda kassa uppginge till 880 kronor, skulle alltså tilläggs pensionen åt henne utgöra 620 kronor. Vad de båda barnen beträffade åtnjöte de, så länge båda levde och ingen av dem uppnått en ålder av 21 år, tillsammans ett årligt belopp, motsvarande hälften av moderns pension eller alltså 440 kronor, därav hälften ansåges belöpa på vartdera barnet. Doge ett av dem eller uppnådde det äldsta myndig ålder, utginge till det andra ett årligt belopp av 352 kronor.

Med hänsyn till i ärendet förekomna omständigheter anser jag det vara med billighet överensstämmande, att sökanden och hennes barn komma i åtnjutande av något större förmåner i form av understöd från det allmännas sida än vartill de äro författningsenligt berättigade. De av statskontoret föreslagna beloppen synas mig skäliga. Med hänsyn till riksdagens beslut år 1918 ifråga om fyllnadspension åt barnen efter löjtnanten friherre Pfeiff anser jag understöd icke böra tillerkännas Engströmers barn för längre tid än till och med det år, varunder de fylla 18 år.

Departementschefen.

Jag får därför hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att jägmästaren i Arjeplogs revir Oswald Gustaf Engströmers änka Kerstin Maria Engströmer, född Örtendahl, och makarnas två minderåriga barn Maja och Hans må, utöver dem författningsenligt tillkommande pensioner från civilstatens änke- och pupillkassa, från och med den 1 augusti 1918 uppbära årliga understöd från allmänna indragningsstaten, änkan så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd med 620 kronor samt vartdera barnet till och med det år, varunder det fyller 18 år, med så stort belopp, som erfordras för att barnet må, inberäknat till detsamma från änke- och pupillkassan utgående pension, årligen åtnjuta 300 kronor.

Vad departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan av stats-

rådets övriga ledamöter, bifalla; och skulle proposition till riksdagen avlätas av den lydelse, bilaga — till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Hugo Nordlander.